

Неки филозоф је једном рекао да се људска бића разликују од свих осталих врста на земљи по способности да истовремено верују у два контрадикторна концепта. Таква констатација често ми пада на памет кад је реч о питању Косова. Слика Косова коју виде и у коју верују Срби потпуно се разликује од оне коју виде косовски Албанци у сваком погледу: културном, историјском и језичком. Обе стране су окупиране учвршћивањем свог погледа. Кључна је дилема међународне заједнице како да спречи судар ова два паралелна света.

Скупштина Косова је 11. фебруара усвојила Унилатералну декларацију о независности. До данас су независност признале Сједињене Државе и већина земаља из Европске уније. Укупно 43 земље. Јуна 11. на снагу је ступио Устав и одмах након тога председник Косова је потписао 41 закон, заснован на Ахтисаријевом плану за будући статус Косова. Све је то већ било садржано у Уставном оквиру за привремену самоуправу на Косову, који је објавио 15. маја 2001. специјални представник генералног секретара Ханс Хакеруп. Тај документ је скицирао одговорности парламента, председника, различитих министарстава и правосудног система.

Сада су, пак, премијер Тачи и његова влада потпуно заузети формирањем нове владе, као и лобирањем да и друге земље признају Косово. Сваки косовски Албанац верује да је читава територија Косова уједињена и да њиме управља косовска влада, као што то дефинишу поменута документа. Они очекују од међународне заједнице да то и наметне.

У међувремену, Србија као и косовски Срби, противи се тим актима на сваки могући начин, осим војном силом. Они имају пуну подршку Русије која је блокирала сваки корак у Савету безбедности, који би директно или индиректно признао независност. Због симпатија за српску позицију, али и због опрезности и апатије око 140 чланица УН још нису предузеле кораке да признају Косово. Срби су сада најавили да ће 28. јуна (на годишњицу битке на Косову пољу 1389. бити формирана парламентарна скупштина у областима Косова под контролом Срба. То је још једна корак у правцу - што међународни

посматрачи у Приштини приватно потврђују - "де фацто" поделе Косова.

Снага српско-руске позиције помогла је да се створе конфузија и неизвесност унутар међународне заједнице. Нико није стварно сигуран како да одговори на српско одбијање да призна власт косовске владе, отворене напоре да се области које контролишу Срби ставе под власт Србије и њених административних структура. Због немоћи да се Унмик, како је планирано, постепено искључи (услед руске блокаде у Савету безбедности), улога нове мисије ЕУ (Еулекс) и међународног цивилног представника (кога је изабрала Међународна управљачка група састављена од кључних земаља које подржавају независност Косова) потпуно су неизвесне и најбоље се могу описати као рад који је у току. Конфузију појачава и то што унутар УНМИК постоје различити погледи који се односе на брзину којом нова косовска влада треба да преузме пуну одговорност у извесним областима као што је приватизација, упркос чињеници да сада постоје закони који јој дају овлашћења те врсте.

Упркос свему што се досад одгодило, западна међународна заједница и даље не схвата у потпуности степен српске привржености Косову. Она је направила погрешну претпоставку да ће ДС у случају да успешно формира наредну српску владу дозволити да то питање тихо замре. То су пуне жеље. Реалност је таква да неће бити прекида у подели Косова; неће бити промена дипломатске позиције заузете у међународним форумима; неће бити признања власти косовске владе. Иако би влада коју би предводили радикали уз учешће Војислава Коштунице предузимала без сумње провокативније кораке и користила жешћу реторику, у блиској будућности биће великих проблема због Косова, без обзира на то која партија влада Србијом.

Генерални секретар УН Бан Ки Мун био је под тешким притиском са свих страна. Покушао је да хода по осетљивој ивици, поштујући Резолуцију 1244 Савета безбедности на једној страни, а да на другој не осуди унилатералну декларацију о независности. Недавна писма послата премијеру Тачију и председнику Сејдију била су важна, судећи по ономе што је речено и још више по ономе што није речено у њима. Бан, на пример, није ословио Сејдијуа било каквом титулом и обратио му се само с "Ваша екселенцијо", што је у супротности с обраћањем Тадићу као председнику Републике Србије. Иако то није директно рекао, Бан је признао српски бојкот косовских институција и њихово одбијање да прихвате ЕУ мисију тако што је изјавио да ће за "ограничено трајање" полиција у српским областима подносити извештај специјалном представнику међународних власти као и да могу да се оснују додатни локални и окружни судови у овим областима? Чак је и отишао тако далеко да је одлучио да Српска православна црква на Косову задржи искључива права на очување и реконструкцију својих религиозних, историјских и културних објеката и да остане под директном влашћу њеног религиозног седишта у Београду.

У исто време, генерални секретар је имлицитно прихватио смањење овлашћења Унмик и успостављање косовске владе као мање-више сувереног ентитета. Он је, такође, креирао оно што би требало да буде довољно покриће да се успостави мисија под кишобраном Унмик. Иако многе детаље тек треба разрадити, будући пут је сад јаснији него што је био. Рекло би се да то даје обема странама простор да верују у сопствени паралелни универзум.

Наредних неколико недеља Тачијева влада биће усредсређена на опремање и функционисање, попуњавање места у кабинету, и дефинисање политике за поједине области. Ефективно успостављање дипломатских представништава у свету, у кључним престоницама, биће главни подухват. Али у једном тренутку, вероватно на јесен, пажња ће се померити на српско неприхватање институција косовске владе и "де фацто" поделу Косова. Они ће видети како се, након извесне конфузије међу кључним личностима, као што су представник ЕУ Питер Фејт, специјални представник генералног секретара Јоаким Рикер и његов заменик Лари Росин кад је реч о паралелним структурама власти и покушајима поделе, реторика међународне заједнице променила. Рикер и Росин су замењени. Реалне тешкоће и опасности које доноси покушај наметања косовске власти у српским областима постаће очигледнија Европској унији и властима САД. Досад се пажња света усредредила готово потпуно на српску реакцију на независност. У једном тренутку реакција косовских Албанаца на српске акције захтеваће подједнаку пажњу и бригу. Нема сумње да ће се косовски Албанци осећати да их је међународна заједница изневерила - или чак издала - и биће под јаким домаћим притиском да "ураде нешто поводом тога".

Иако ће у првих неколико месеци нова влада Косова бити у стању да указује на успехе и напредак, "медени месец независности" биће ускоро окончан. Српска демократска офанзива имала је и наставиће да има негативан утицај на способност Косова да остварује нормалне међународне контакте с многим међународним организацијама. Тешки односи са Србијом практично ће онемогућити трговину и остале економске везе. Лични и политички конфликти међу странкама косовских Албанаца биће све важнији и Тачијева влада наћи ће се пред изазовом - што због изостанка економског раста, што због "мекоће" у поступању са Србима. Односи с међународном заједницом биће све затегнутији.

Све то, вероватно, најављује рађање још једног "замрзнутог конфликта" у свету. У исто време, гледано с терена, конфликт је све друго само не замрзнут. Напротив. Изазов за међународне играче биће можда управо то: да виде "замрзнуту" ову живу рану са свим емоцијама и бесом који је прате.

Косово - замрзнути конфликт и жива рана

Пише: Вилијам Монтгомери
субота, 21 јун 2008 21:49

(Данас)